

Nr 48.

Ankom till riksdagens kansli den 11 juni 1940 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av framställning från delegerade för riksdagens verk i fråga om viss ändring av avlöningsreglementet för riksdagens verk, m. m.

I skrivelse den 28 maj 1940 till bankoutskottet hava delegerade för riksdagens verk hemställt, att utskottet ville föreslå riksdagen *dels* godkänna ett vid skrivelsen fogat förslag till ändrad lydelse av 55 § 2 mom. avlöningsreglementet för riksdagens verk ävensom bemyndiga delegerade att bestämman dag för ändringens ikraftträdande, *dels ock* bemyndiga delegerade att, i anslutning till bestämmelser, som av Kungl. Maj:t utfärdas beträffande avlöning till tjänstemän, å vilka civila avlöningsreglementet äger tillämpning, meddela motsvarande föreskrifter beträffande tjänstemän med avlöning enligt avlöningsreglementet för riksdagens verk.

Berörda författningsförslag är av följande lydelse:

Förslag

till

ändrad lydelse av 55 § 2 mom. avlöningsreglementet för riksdagens verk.

55 §.

2 mom. Tjänsteman, å vilken reglementet erhåller tillämpning, skall vara pliktig att underkasta sig minskning i, upphörande av eller eljest ändrade bestämmelser rörande de förmåner eller ersättningar m. m., om vilka förmåles i 3 kap. 13 § 2 mom., 4 kap. 22—24 och 26 §§, 6 kap. 32—39 §§, 7 och 8 kap. ävensom 9 kap. 49 § 5 mom., 50 § 2 och 3 mom. samt 51 §.

Till stöd för sin ifrågavarande hemställan hava delegerade anfört följande:

Genom proposition nr 144 till årets riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag till ändrad lydelse av 66 § 2 mom. civila avlöningsreglementet. Ändringen avsåg att fastslå, att den som efter ändringens ikraftträdande erhållit ordinarie civil tjänst skulle vara skyldig att underkasta sig ändrade bestämmelser beträffande avlöning under ledighet för militär tjänstgöring såsom beställningshavare i reserven m. m. För här avsedda ordinarie tjänstemän skulle provisoriska bestämmelser utfärdas i syfte att göra den s. k. minimiregeln tillämplig å dem. Detta innebär, att sådan tjänsteman som här avses skulle hava att under förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering avstå samtliga å den civila befattningen belöpande löneförmåner, dock att, därest den

honom från försvarsväsendet tillkommande månadslönen understege den civila lönen, han skulle från det civila verket äga utbekomma skillnaden.

Vidare hemställdes i propositionen, att Kungl. Maj:t skulle erhålla bemyndigande att utfärda bestämmelser, varigenom förhindrades att ordinarie eller extra ordinarie tjänstemän vid civilförvaltningen skulle få vidkännas försämring å sin lönetursrätt på grund av att han åtnjutit tjänstledighet i anledning av förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering. Samtidigt föreslogs, att i särskilt ömmande fall förskottsutbetalning av intjänad avlöning skulle få medgivas utan hinder av bestämmelserna i civila avlöningsreglementet eller civila icke-ordinariereglementet.

I sitt utlåtande över propositionen (nr 113) tillstyrkte statsutskottet vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit. Utskottet ansåg emellertid, att även sådana befattningshavare som tillträtt sin ordinarie tjänst före ikraftträdande av ändringen i 66 § 2 mom. civila avlöningsreglementet borde underkastas samma avdragsregler som övriga tjänstemän. Även för dessa tjänstemän borde med andra ord den s. k. minimiregeln tillämpas. Vad utskottet sålunda tillstyrkt har riksdagen sedermera bifallit.

Avlöningsreglementet för riksdagens verk överensstämmer i huvudsak med civila avlöningsreglementet. Ändringar i sistnämnda reglemente böra därför, såvitt de icke beröra för vissa personalgrupper speciella förhållanden, vidtagas jämväl i avlöningsreglementet för riksdagens verk. I den mån icke särskilda omständigheter till annat föranleda, böra även tilläggs- eller tillämpningsbestämmelserna till de båda reglementena i huvudsak överensstämma. Om vissa bestämmelser i förstnämnda reglemente på grund av rådande förhållanden — såsom förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering — sättas ur tillämpning eller ersättas av andra föreskrifter, böra i konsekvens härmed motsvarande åtgärder vidtagas beträffande tjänstemän vid riksdagens verk.

Frågor om ändringar i avlöningsreglementet för riksdagens verk torde även i fortsättningen böra underställas riksdagens prövning, även om dessa endast äro en följd av motsvarande ändringar i civila avlöningsreglementet. Med hänsyn härtill och under hänvisning till det ovan anförda få delegerade föreslå, att riksdagen måtte besluta att 55 § 2 mom. avlöningsreglementet för riksdagens verk ändras i enlighet med vad som skett beträffande 66 § 2 mom. civila avlöningsreglementet. I övrigt synas praktiska skäl tala för att delegerade erhålla bemyndigande att utfärda de föreskrifter, som kunna erfordras för att i huvudsak samma avlöningsbestämmelser skola gälla för befattningshavare vid riksdagens verk som för tjänstemän vid allmänna civilförvaltningen. Genom ett dylikt bemyndigande skulle delegerade erhålla befogenhet att meddela de bestämmelser, som kunna erfordras för att ordinarie tjänstemän vid riksdagens verk skola beträffande de i förenämnda proposition och utskottsutlåtande berörda frågorna angående avlöning under tjänstledighet, lönetursberäkning m. m. jämföras med motsvarande tjänstemän vid allmänna civilförvaltningen. I fråga om icke-ordinarie tjänstemän torde delegerade redan hava erhållit dylikt bemyndigande. (Se bankoutskottets utlåtande 1939 nr 61.)

Delegerade hava härefter i en till bankoutskottet överlämnad, den 4 juni 1940 dagtecknad promemoria anført i huvudsak följande.

I en till riksdagen avlåten proposition, nr 294, angående vissa av krisläget föranledda lönespörsmål — vilken proposition avlämnats efter det delegerade

rade överlämnat sin ovanberörda skrivelse av den 24 maj 1940 till bankoutskottet — har föreslagits, att Kungl. Maj:t skulle inhämta riksdagens bemyndigande att meddela bestämmelser bland annat angående dispens från föreskrift om tid, inom vilken semester måste uttagas, samt angående förbud mot att tid, under vilken tjänsteman är inkallad till militär tjänstgöring, räknas såsom semestertid.

I propositionen har vidare framhållits angelägenheten av att möjlighet beredes Kungl. Maj:t att meddela de särskilda avlöningsföreskrifter, som sammanhånga med övergång till krisadministration, varmed avses en kraftig beskärning av den icke krisbetonade civila förvaltningsapparaten. I sådant syfte begäres riksdagens bemyndigande att besluta i vissa hänseenden, som eljest ankomma på gemensamma beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen. Bemyndigandet skulle avse, förutom att överföra tjänstemän på en särskild temporär krisindragningsstat och besluta om dessa tjänstemäns avlöningsförmåner, jämväl befogenhet att, om och i den mån så befinner lämpligt, föreskriva vissa begränsningar av löneförmånerna till den personal, som bibehålles i tjänstgöring. Sålunda skulle Kungl. Maj:t äga begränsa ersättningar av traktamentsnatur, resekostnadsersättningar, ersättningar för övertidsarbete samt rätten till sjukvård på statens bekostnad. Dessutom skulle Kungl. Maj:t erhålla bemyndigande att meddela bestämmelser angående löneförmåner vid tjänstledighet för militär tjänstgöring.

Såsom i delegerades förenämnda skrivelse framhållits, böra i huvudsak samma avlöningsgrunder vinna tillämpning vid riksdagens verk som vid allmänna civilförvaltningen. På sätt i skrivelsen vidare anförts torde praktiska skäl tala för att delegerade erhålla befogenhet att meddela de bestämmelser för tjänstemän vid riksdagens verk, som kunna erfordras för att uppnå en dylik överensstämmelse. Bifall till delegerades i skrivelsen gjorda hemställan synes emellertid inrymma befogenhet för delegerade att utfärda de föreskrifter beträffande avlöningsförmåner till tjänstemän vid riksdagens verk, som kunna påkallas av de i ovan omförmälda proposition framlagda förslagen; dock att uttrycket »beträffande avlöning» torde böra utbytas mot »beträffande avlöningsförmåner».

Beträffande beslutanderätten rörande eventuellt överförande av tjänstemän vid riksdagens verk till en temporär krisindragningsstat torde det icke ankomma på delegerade att avgiva förslag, då det här är fråga om ett organisatoriskt spörsmål, som faller utom ramen för delegerades nuvarande befogenhet. Reglering av de lönefrågor, som sammanhånga med en dylik överföring, skulle däremot rymmas inom det begärda bemyndigandet.

Vad först angår den av delegerade föreslagna ändringen av 55 § 2 mom. *Utskottet.* avlöningsreglementet för riksdagens verk, har utskottet vid granskning av förslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma. Utskottet tillstyrker, att delegerade bemyndigas att bestämma dag för ändringens ikraftträdande.

Vidkommande härefter frågan om bemyndigande för delegerade att i avslutning till bestämmelser, som av Kungl. Maj:t utfärdas beträffande avlöningsförmåner till tjänstemän, å vilka civila avlöningsreglementet äger tillämpning, meddela motsvarande föreskrifter beträffande tjänstemän med avlöning enligt avlöningsreglementet vid riksdagens verk, finner utskottet

sig böra tillstyrka delegerades förslag jämväl i denna del. Såsom delegerade framhållit i sin promemoria, torde det vid ett eventuellt överförande av tjänstemän vid riksdagens verk till en temporär krisindragningsstat böra ankomma på delegerade att, i anslutning till av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter för den civila statsförvaltningen, reglera de lönefrågor, som sammanhånga med en dylik överföring. Däremot skulle beslutanderätten rörande överföringen icke tillkomma delegerade. Då det i första hand åligger vederbörande myndighet — vid riksbanken bankofullmäktige, vid riksgäldskontoret riksgäldsfullmäktige och vid riksdagsbiblioteket styrelsen för detsamma ävensom justitie- och militieombudsmännen — att bestämma, huruvida och i vad mån en beskärning av förvaltningsapparaten inom respektive verk bör med hänsyn till ett föreliggande krisläge genomföras, torde enligt utskottets mening samma myndighet jämväl böra pröva och avgöra frågor om överföring i samband därmed av personal på krisindragningsstat. Utskottet, som i det följande hemställer om bemyndigande för ifrågavarande myndigheter att för tiden till och med den 30 juni 1941 besluta i dylika frågor, förutsätter, att erforderlig samverkan mellan myndigheterna sker genom delegerade eller på annat sätt, så att exempelvis överflyttningar av personal mellan verken kunna komma till stånd, i den mån så är möjligt.

Genom cirkulär den 31 maj 1940 (nr 421) har Kungl. Maj:t för behörigt iakttagande, såvitt angår civila tjänstemän och arbetare i statens tjänst m. fl., fäst vederbörande myndigheters uppmärksamhet på, att riksdagen i skrivelse den 23 april 1940 (nr 158) uttalat sig för en vidgad tillämpning av bestämmelserna om anstånd med avsked ur tjänst efter uppnådd pensionsålder. I cirkuläret framhålles bland annat, att det i nuvarande tidsläge vore ett önskemål, att möjligheterna till utnyttjande av äldre anställningshavares arbetskraft tillvaratoges genom beviljande av dylikt anstånd, i den mån vederbörandes tjänsteduglighet och arbetsförmåga vore nöjaktigt ådagalagd och särskilda omständigheter ej lade hinder i vägen. Vad i cirkuläret föreskrivits torde böra äga motsvarande tillämpning vid riksdagens verk.

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av delegerades för riksdagens verk förevarande framställning, må

1) godkänna härvid fogat förslag till ändrad lydelse av 55 § 2 mom. avlöningsreglementet för riksdagens verk ävensom bemyndiga delegerade att bestämma dag för ändringens ikraftträdande;

2) bemyndiga delegerade att, i anslutning till bestämmelser, som av Kungl. Maj:t utfärdas beträffande avlöningsförmåner till tjänstemän, å vilka civila avlöningsreglementet äger tillämpning, meddela motsvarande föreskrifter beträf-

fande tjänstemän med avlöning enligt avlöningsreglementet för riksdagens verk; samt

3) bemyndiga fullmäktige i riksbanken, fullmäktige i riksgäldskontoret, styrelsen för riksdagsbiblioteket, justitieombudsmannen och militieombudsmannen, envar inom sitt verksamhetsområde, att för tiden till och med den 30 juni 1941, därest så finnes påkallat, genomföra en krisadministration och i samband därmed överföra tjänstemän på en temporär krisindragningsstat.

Stockholm den 11 juni 1940.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Sandén, Friggeråker*, Sundvik*, Leander, Andersson i Jäger och Lindblom;

från andra kammaren: herrar Paulsen, Andersson i Falkenberg, K. A. Westman, Gustavson i Västerås*, Osberg, Svedman*, Leffler och Sundberg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

F ö r s l a g

till

ändrad lydelse av 55 § 2 mom. avlöningsreglementet för riksdagens verk.

55 §.

2 mom. Tjänsteman, å vilken reglementet erhåller tillämpning, skall vara pliktig att underkasta sig minskning i, upphörande av eller eljest ändrade bestämmelser rörande de förmåner eller ersättningar m. m., om vilka förmåles i 3 kap. 13 § 2 mom., 4 kap. 22—24 och 26 §§, 6 kap. 32—39 §§, 7 och 8 kap. ävensom 9 kap. 49 § 5 mom., 50 § 2 och 3 mom. samt 51 §.
